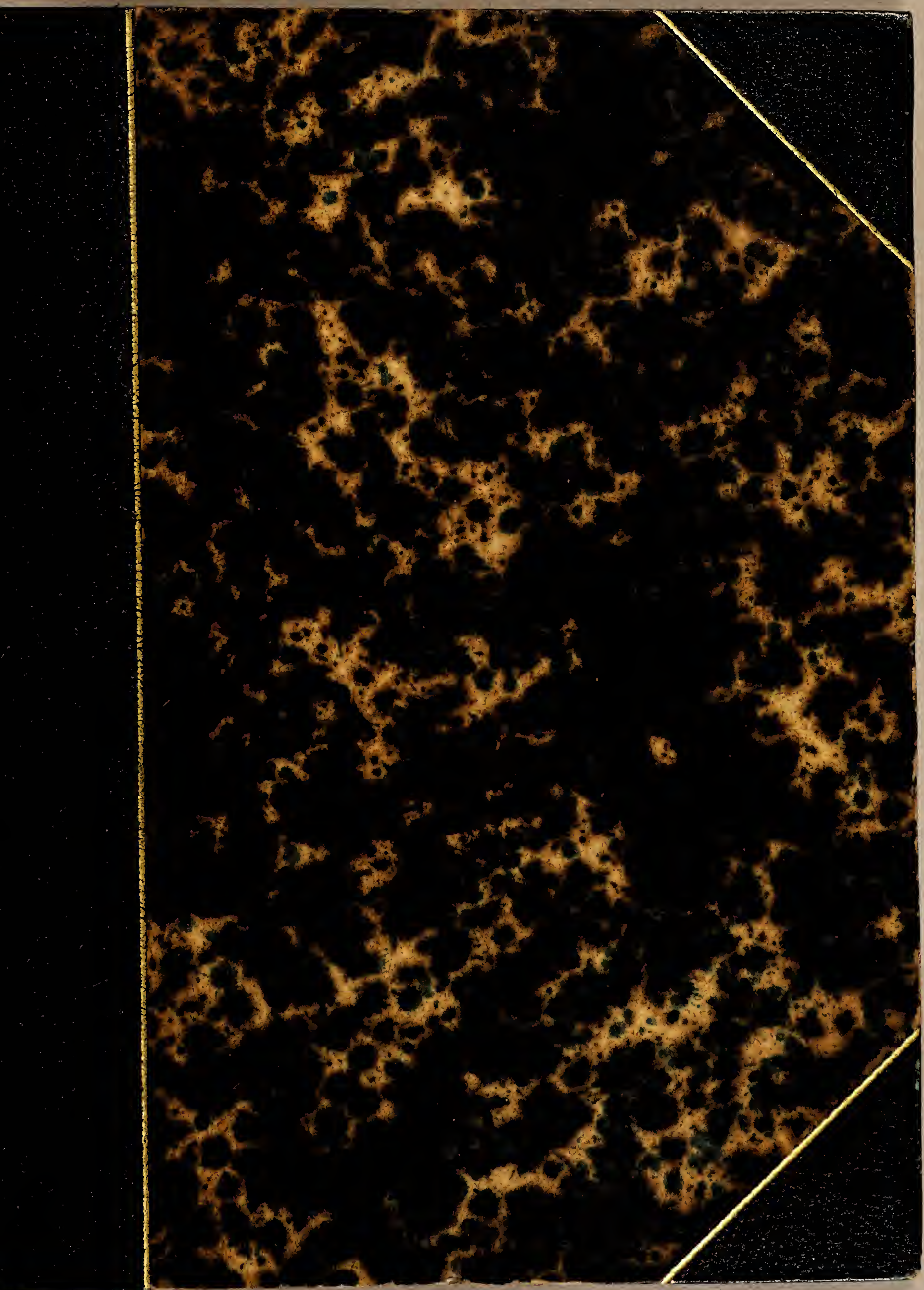
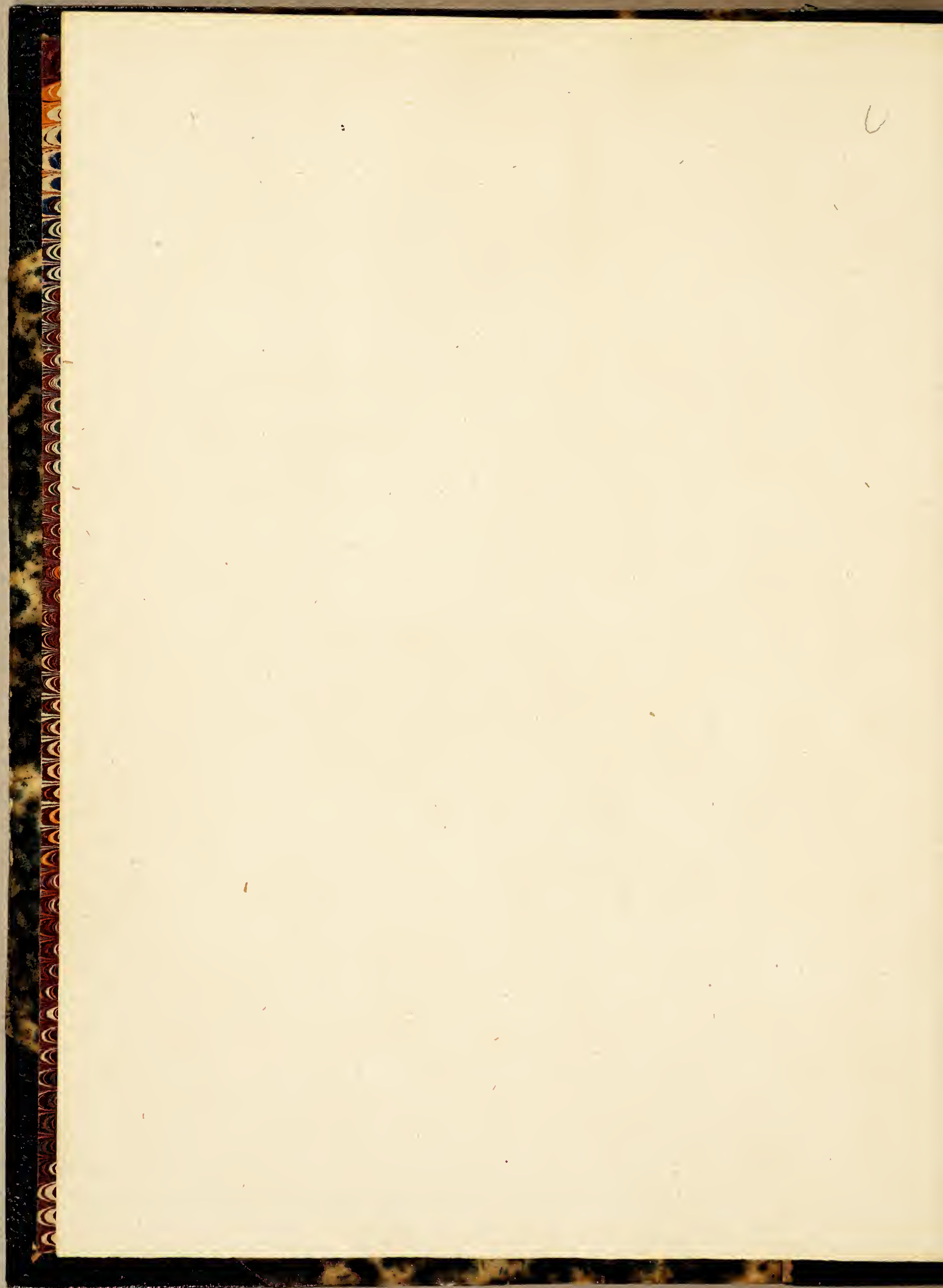

3241.
EX
MUSEO
DEL
MONTINO

GAUDEO.

HET SPEL

VAN

BRASILIEN,

Vergheleken by een goedt Verkeer-Spel.

Ghedruckt in 't Iaer ons Heeren 1638.

Het Spel van BRASILIEN,

Vergheleken by een goedt

VERKEER-SPEL.

1 Compagnie.
2 Participanten.

DAer heeft ſich een Compaē met ſijn [2] Maets als Verkeerders in't Vaderlandt opghedaen/omme buyten der ſelver limiten te ſoecken een Salet eñ partye om te ſpelen.

3 Braſil.
4 Allerley ſchoone vruchten.
5 Clima Solis.

Hebben eyndtlijck gevonden een ſchoon [3] Salet/met ſchoone [4] Tapijten behangen/ van weghen een [5] groot vyer ſeer warm.

6 Coninck van Spaengien.
7 Schatten in Braſil.
8 Ordinaris Conincks incomſten.

Vindende in 't ſelve Salet een Signor [6] Don/ met een groote hoop [7] Gouts voor hem op den [8] Tafel.

9 Te Oorlogen.

Compaen aenveerde hem te [9] ſpelen/ Seignora met ofte tegen wille/ moeſte een kantsjen aenlegghen.

10 Weduwen ende Weeſen, ende voorts ignorantē om te negotieren.
11 Negotianten.

De ghemelte Compaen begoſte te ſpelen/ ende ſijn Maets ſtelden haer ten deele aen ſijns [10] lincker zijde / ten deele aen ſijn [11] rechter zijde.

12 Tachtigh Tonnen Capitael.
13 Weſt-Ind. huyſen.
14 Schepen, Packhuyſen, Suppoſten, Militis, &c.

Maer al-eer het ſpel te dege aenginghe/ ſoo ſchreef Compaen met ſijn Maets [12] tachtigh haken in 't ghelagh / ende lieten ſetten een ſchoone [13] Tafel: [14] Item/ vyer ende licht aenſteken / Wijn tappen / daer over vele Jonghers om in te ſchencken.

Het Spel ginck / ende Compaen kreegh eerst sijn [15] six cinq bandt/maer geē [16] schryven ghenoegh achter hebbende / smeet hy wel [17] dubbeletten/maer so schadelijck/dat hy sijn [18] hoeck-bandt moest opbreken.

15 De Bahia.
16 Secours.
17 Sonden wel een Armade.
18 Bahia verlaten.

In middels ginck het spel seer [19] onseker/ maer Compaen smeet six cinq/ ende so favorabele [20] dubbeletten / dat het Spel [21] tot schut/ ja aen 't resten ware gebracht.

19 Al-eer wy Fernamboucq inwonnen.
20 Winnende Pariba met d'andere Capitania.
21 Verdrijvende dē vyant, ende stellende ordre in Kerckelijcke, Wereltlijcke ende Militaire regieringhe.

Daer over Signore Don perplex ginck van sijn [22] kussen op 't naeste [23] kussen sitten / sich over dit swaer spel bedenckende.

22 Uyt de vijf Capitanien.
23 Tot in de Bahia.

In middels die maets yverigh na dat opgesettede Gout / hebben die van de rechte zijde/ met consent van Compaen [24] / een Verkeer daer over gheleyt/ ende in't boeck ghespeelt.

24 Negotie gedreven.

Dit spel een groot gheschreeuw gevende / soo zijnder van de straten [25] vreemde luyden / ja [26] vrienden van Signoor Don/ ende doodt-vyanden van Compaen in gecomen/ sonder in 't boeck te teyckenen ‡.

25 Niet Participanten.
26 Papisten, Antwerpers, &c.
‡ Niet participerende.

Die selve nemen slecht haer hoet af/ ende bieden [27] een geveynsden goeden dagh/ eñ raken mede aen het [28] Verkeeren / sonder [29] gelt opsetten.

27 Betalende bedrieghlijcken die recognitie, &c.
28 Aen 't Negotieren.
29 Te weten, niet in de Compagnie.

Summa

Summa na veel Verkeeren / wordt de groote buyt onder haer ghedeelt.

Maer die van de straet ingecomen waren / ginghen ten deuren uyt / beladen met Gout / ende lieten Compaen met syn maets voor het 30 ghelach sitten / sonder eene van de tachtigh haken af te betalen / daer bleef gheen Peupel meer †.

30 Met de capitalen ende lasten in de Compagnie aengewent.

† Gheen Populatie.

Dit alsoo ghepasseert wesende / connen rechte liefhebbers van 't Verkeeren selfs oordeelen / die groote inpertinentien van de gene die van de Strate / sonder kosten van 't ghelagh ende inteyckenen van 't boeck / ingheloopen / ende de winst hebben gestreken / dergheſtalt dat gheen goedt Verkeerder sulcx weder sal toelaten / ofte hy moeste syn eyghen goet gram wesen / tegen 't recht van nobel Verkeeren.

Maer het swaerste is noch / dat de Maets aen de 31 rechter zyde / met de Straetluyden / den gantschen hoop Gouts gestreken hebbende / so staen de meeste part van de Maets aen de 32 lincker zyde / (daer onder 33 Lamme / 34 Creupele en 35 Blinden) ende kycken toe en kryghen niet.

31 Negotianten.

32 Niet Negotianten.

33 Weduwen.

34 Weesen.

35 Blindt in saken van Negotie, sich simpelijck op de Bewindthebbers vertrouwende.

In middels moesten de lincker zyde soo wel betalen de tachtigh haken / als die van de rechter zyde 36.

36 Is daer.

Maer dit heeft alsoo moeten passeren.

Dan alſo die van de lincker zijde ſulcks niet meerder konden ghedoogen / ende dan noch die van de rechter zijde met de ſtraet-luyden ſulcks wilden continueren / ſoo is deſe diſpute begheven aen yemandt van de [37] hooghſte ende machtighſte Maets / dewelcke eenmael / andermael / ende derdemael hebben verclaert / dat volghens het [38] Accoort / niemandt ſal moghen Verkeeren dan Compaen alleene.

37 Aen hare Hoogh-Mogh.

38 Het Octroy.

Maer alſoo Compaen niet hadde om een nieu ghelagh te betalen / ſoo hebben de Maets wederom vijfentwintigh a dertigh haken [39] laten aenſchrijven.

39 Verhooginghe.

Waer mede Compaen het ſpel weder aenvangende / want daer noch vele ſacken met Gout in 't Salet open ſtaen [40].

40 Rijckdom in Braſil.

So konnen echter die van de rechter zijde / als mede die van buyten / ſulcks met goede ooghen niet aenſien / maer willen op de oude voet het Verkeerē weder aenvanghen / vertrooſtende die van de lincker zijde / dat ſy met vele [41] Complementen ende ſalutatien hare vriendtſchap altijt ſoecken ſullen.

41 Recognitien, Haverie, Convoyen, Vrachten, &c.

Maer die van de lincker zijde / wetende uyt voorgaende actien / dat ſulcks maer rotomontaden zijn / willen daer gantſch niet toe verſtaen / wetende dat het gheheele opgeſettede Gout in onrechte / ja in vyanden handen ſal komen / maer door alſulcken ghedruys ſal volgen / dat het heerlijcke Salet [42] met alle die [43] Tapyten ſal invallen/

42 Braſil.
43 Alle Rijckdommen verloren gaen.

len / ende die Tafel met Speelbort te pletteren vallen.

Ende of wel die van de lincker zijde de meeste stemmen zijn/soo winnen dan noch die van de rechter zijde/ als vol van goede ende hoogh van moede/ (gesterckt door de vreemde kruyters) so verre dat de hooghste ende machtighste Maets daer over weder sal verclaringhe moeten doen.

Dewelcke midts desen worden versocht/ by de vorighe verclaringhe te willen verblijven / daer mede het Accoort onghebroken / ende de redenen van 't Spel / soo als het nu leght/plaetse moghen nemen/op dat de Lammen / Creupelen ende Blinden (daer over de hooghe Maets als Momboirs zijn ghestelt) voor hare getrouwigheydt niet ghestraft/ maer geloont mogen werden / voornamelijck dat sy hare tachtigh ende vijfentwintigh haken van 't gelagh dubbelt weder betaelt moghen krijghen / ofte ten minsten alle jaer een † oortwijns daer van ghenieten.

† Dat is, een rente van acht a thien par Cento.

Interim cessat perniciosissimus Negotiæ lusus.

